

De Kerk

Te midden van de akkers en weilanden ligt in de gemeente Loppersum, op de grens tussen Hunsingo en Fivelingo, het vriendelijke dorpje Huizinge. Op het hoogste punt van de wierde staat, aan de westzijde, de Middeleeuwse Johannes de Doperkerk met daaromheen een ovaalvormig kerkhof. Vanaf drie windrichtingen lopen oude kerkepadjes naar de wierde, die een adembenemend vergezicht naar alle kanten geeft. De kerk, zoals die zich aan ons oog voordoet is een vrij gaaf bewaarde romano-gotische kerk uit het begin van de 13e eeuw.

Op het hoogste punt van de blokvormig verkavelde wierde, aan de westzijde, staat de dertiende eeuwse laatromaanse bakstenen zaalkerk op een ovaal kerkhof. Omstreeks 1200 predikte Olivier van Keulen hier een kruistocht, in diezelfde tijd was Emo van Huizinge, de latere abt van het klooster Bloemhof in Wittewierum en tevens bekend kroniekschrijver, pastoor van het kerspel. Op de ze plek stond toen een kerk waarvan de verschijningsvorm en de gebruikte materialen niet bekend zijn. Het huidige godshuis bestaat uit vier traveeën met een halfrond gesloten koor, het is gebouwd omstreeks 1250. De rondboogfriezen, casementen, kraalprofielen rond de vensters en de muurvlakverdelingen, zijn typisch voor de laatromaanse bouwkunst of romanogotiek die de provincie Groningen zo bijzonder maakt wat betreft de kerkelijke bouwkunst. De koorsluiting is extra rijk uitgevoerd: vrij zware lisenen verdelen de ronding in vijf smalle muurvlakken die alle zijn ingevuld met onder de dakrand een rondboogfries of zogenaamde hagiocopen. De functie van de kleine dichtgezette lage spitsboogvensters naast de hagiocopen is niet duidelijk. Bij de restauratie van de kerk in de jaren 1960 - 1963 bleek, dat ze traliewerk hebben bevat.

De volgende travee vanaf het oosten bevat aan de zuidzijde een dichtgezette priesteringang, deze correspondeerde met een voetpad naar de naastgelegen middeleeuwse weem, die helaas in 1953 werd afgebroken. De oude rondbogige ingangen in de tweede travee vanaf het westen zijn in de vijftiende eeuw gedicht en vervangen door rijk geprofileerde gotische ingangen, een travee verder naar het westen.

De noordelijke ingang is in de protestantse tijd toegemetseld. Eveneens in de vijftiende eeuw zijn in de zuidmuur grote spitsboogvensters ingebroken. De zware late toren met tentdak is moeilijk te dateren door allerlei ingrijpende verbouwingen, maar zal een eeuw jonger dan de kerk zijn. In 1848 werd een zadeldak vervangen door een frivole bekroning van twee houten geschilderde achtkanten gedekt door een koepel. In 1868 werd het huidige dak aangebracht.

De torenspits wordt gesierd door de bekende weerhaan, op het koor staat een windvaan met het wapen van het geslacht Alberda.

Het inwendige van de kerk is meloenvormig overwelfd, een kenmerk van het laatromaans. De ribben komen bijeen in stervormige- en ronde gewelfschotels, die schilderwerk vertonen uit de begintijd van het gebouw: Christus op het koorgewelf, een centaur op het westelijk gewelf en een griffioen in het tweede gewelf. Een gedeelte van de noordmuur toont romanogotisch schilderwerk in rode steenmotieven, waarin voorheen het gehele interieur moet zijn uitgevoerd geweest. Op verschillende lisenen zijn wijdingskruizen zichtbaar.

Rondstaven in de absis en rond de oude vrouweningang vertonen eveneens vijftiende-eeuws decoratief schilderwerk. Laatgotisch zijn de figuratieve gewelfschilderingen. Op het koor duidt wellicht de afbeelding van de eenhoorn, het zinnebeeld van Maria, de vroegere plaats aan van het altaar voor de moeder Gods. In een ander gewelf is een complete voorstelling aangebracht van het

Laatste Oordeel met Christus als rechter tronend op de regenboog met de aardschijf als een voetbank voor Zijn voeten. Terzijde zijn afgebeeld de hemel in de vorm van een gotisch huis, het huis met de vele woningen, en de hel als het monster Leviathan. Maria en Johannes de Doper doen voorspraak, terwijl aartsengel Michael de zielen weegt van onder de meer de doden die opstaan uit hun graven.

Op het koor herinneren aan de rooms-katholieke periode een vijftiende-eeuws gotisch sacramentshuis waarvoor een venster werd gedicht, een piscina en in de vloer een brok altaarplaat met wijdingskruisjes. Twee zandstenen priesterzerken vertonen evangelistensymbolen en duiden met kelken, ampullen en missalen op het ambt van de gestorvenen. Op een van de zerken is de tekst in het Nederduits gesteld.

Het protestantisme vulde de kerk na 1594 met stemmig, bruin eiken meubilair: een koorhek met opschriften en in de vleugelstukken Vredeman de Vries-ornamentiek, banken met schelpmotieven en een eiken offerblok uit de zeventiende eeuw.

Uit 1808 dateert de classistische kansel met dooptuin. Matthaeus Wallis vervaardigde hiervoor het houtsnijwerk, waarin vrouwenfiguren de overloed, waakzaamheid, liefde, hoop en standvastigheid uitbeelden. De kuip is verder versierd met fasces of lictorenbundels en het wapen van het geslacht Alberda.

Het balustradeorgel werd in 1825 vervaardigd door Luitjen Jacobs van Dam uit Leeuwarden en verkeert nog geheel in de oorspronkelijke staat. In de kerkvloer zijn grafzerken gelegd van domineesfamilies, de al vermelde priesterzerken en een bijzonder grote en zware steen voor Willem Coenders van Helpen, Heer van Fraam, de voormalige borg te Huizinge.

Op de kansel ligt een Statenbijbel, in 1748 gedrukt bij Nikolaas Goetsee te Groningen. De kerk bezit verder aan avondmaalsgerei een zilveren beker uit 1660 van Jan Metting en een kopie ervan uit 1905. Een tinnen schenkan en drie tinnen borden werden in 1849 gekocht van J. Reinewerf.

Aan de noordmuur van het schip hangen tien schilderijen, in de 13e eeuwse trant vervaardigd door

Michael Reynolds. Ze verbeelden de Blijde en Glorieuze Geheimen uit de Rozenkrans.

In de toren staat een uurwerk uit 1663. Tevens hangen er twee klokken, waarvan de oudste uit 1452, waarschijnlijk gegoten door de vermaarde Ghert Klinghe, in 1848 werd gekocht van de Lopster kerkvoogden, deze heeft als opschrift: ANNO DM MCCC CL II KATERINA BIN ICK GEHETEN S.

MARGARETA. Waarschijnlijk door dit opschrift werd vroeger wel aangenomen, dat de kerk aan de heilige Katharine was gewijd. De andere klok is in 1974 aangekocht en komt uit een roomskatholieke kerk uit Zuid-Holland. Deze klok heeft als opschrift: Pancratius est nomen meum Juventus dedit me Ego semper voce te AD 1950.

In de loop der eeuwen zijn er in Huizinge vijf torenklokken geweest.

Op het kerkhof liggen grafzerken van dorpelingen, soms voorzien van aansprekende symboliek en grafrijmen. De graven liggen meestal in de richting van het huis of de boerderij van de overledene.